

Številka: 091-27/2020-1
Datum: 26. november 2020

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Poljanska cesta 28
1000 Ljubljana
T 01 300 51 00
F 01 300 51 99
www.zrss.si

GLASBENE ŠOLE OSNOVNE ŠOLE OSNOVNE ŠOLE S PRILAGOJENIM PROGRAMOM

Zadeva:

Priporočila za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa v osnovnih šolah, glasbenih šolah in šolah s prilagojenim programom

Spoštovani.

V povezavi s sklepi 210. seje Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje z dne 20. 11. 2020, v povezavi s sklepom ministrice z dne 26. 11. 2020 (št. 6034-14/2020/2) o ukrepih za nemoteno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v osnovnih šolah v šolskem letu 2020/2021 in v povezavi s sklepom ministrice z dne 26. 11. 2020 (št. 6034-15/2020/2) o ukrepih za nemoteno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v glasbenih šolah v šolskem letu 2020/2021, je Zavod RS za šolstvo pripravil priporočila, s katerimi želimo podpreti ravnatelje in učitelje pri izvajanju pouka v šolskem letu 2020/2021. Pri tem poudarjamo tudi smiselno uporabo priporočil, ki smo jih pošiljali v preteklosti, in priporočil, objavljenih v publikaciji Vzgoja in izobraževanje v Republiki Sloveniji v razmerah, povezanih s Covid-19. S priporočili želimo prispevati h kontinuiteti in kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa. Prav tako je naša skupna odgovornost, da bodo vsi učenci, še posebej pa učenci prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja in učenci s posebnimi potrebami ter druge ranljive skupine otrok imeli občutek varnosti in zaupanja. Ta priporočila veljajo od dneva, ko je ministrica za izobraževanje, znanost in šport sprejela zgoraj omenjeni sklep, to je od 26. 11. 2020 dalje.

1. Preverjanje in ocenjevanje znanja

V času izvajanja pouka na daljavo naj za učence osnovne šole ne poteka ocenjevanje znanja. Učitelji naj posebno pozornost posvetijo preverjanju znanja in doseganju ciljev. Glede na sklep ministrice, s katerim je določeno eno ocenjevalno obdobje v tem šolskem letu in zmanjšano minimalno število ocen, bo ocenjevanje, zlasti v obliki pisnih preizkusov in ustnega ocenjevanja možno izvajati, ko se učenci vrnejo v šole. Zmanjšano potrebno minimalno število ocen v ocenjevalnem obdobju naj v praksi ne izpade kot možnost zgolj pisnega preverjanja znanja, kar bi imelo za posledico preobremenitev učencev in odmik od strokovno utemeljenih načinov in oblik preverjanja znanja z ocenjevanjem. Predlagamo, da po vrnitvi učencev k pouku v šolo učiteljski zbori pripravijo skupni načrt ocenjevanja znanja in naj velja, da naj večina pridobljenih ocen ne bo pridobljena na pisni način.

2. Načrtovanje in izvajanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti v 1. VIO

Povratak učencev v šolo naj bo v prvi vrsti namenjen **preverjanju in utrjevanju znanja ter odpravljanju vrzeli oz. poglobljanju znanja**. Namen priporočil je izpostaviti izhodišča, na osnovi katerih bodo šole zagotovile lažjo prilagoditev učencev 1. VIO spreminjajočim razmeram, v katerih se pouk izvaja ob upoštevanju priporočil zdravstvene stroke za preprečitev širjenja okužb s COVID 19. Še posebej izpostavljamo pomen **poglobljanja in nadgrajevanja dosežene ravni znanja**, ki so

ga učenci pridobili v času izobraževanja na daljavo. V času prehoda na pouk na daljavo so bila izdana Priporočila za izvajanje pouka na daljavo, v katerih so bile izpostavljene tri faze prehoda na pouk na daljavo, zato velja iste faze vzpostaviti tudi pri povratku v šole: vzpostavitev spodbudnega učnega okolja v učilnicah, razvijanje rutin in izvajanje vzgojno izobraževalnega dela. Posebno pozornost pa je treba nameniti učencem 1. razreda, ki rutin v šolskem učnem okolju še niso mogli povsem usvojiti.

Učenci prvega razreda se šele navajajo na šolsko okolje in povratek v šole bo za njih neke vrste ponovni vstop v šolo. Da bi ohranili njihovo željo po učenju, motivacijo, njihova pozitivna pričakovanja in radovednost ter hkrati skrbeli za pedagoško kontinuiteto iz predšolskega v šolsko okolje, je potrebno s posebno občutljivostjo premisliti povratek v šolo, način poučevanja in pristope k ocenjevanju. Učenci prvega razreda še nimajo izkušnje z opisnim ocenjevanjem, zato jih je treba na razumevanje namena ocenjevanja najprej navaditi in jim ocenjevanje osmisliti. Prilagoditi je potrebno načine ocenjevanja.

Učitelj naj delo v razredu načrtuje postopno in premišljeno po korakih. V razredih mora biti zagotovljen čas za t. i. uvajalno, prehodno obdobje.

3. Psihološko sociološki vidik načrtovanja in izvajanja dejavnosti

V razmerah, ko poteka pouk na daljavo, učenci različno doživljajo stres in se nanj tudi različno odzivajo. Posledice se lahko odražajo na področju vedenja, čustvovanja, doživljanja, učenja ter vsakdanjih rutin. Odzivi učencev so odvisni od njihove starosti, od tega, koliko, katere in kako kakovostne informacije o dogajanju imajo na razpolago, kako te informacije razumejo, od njihovih preteklih izkušenj ter podpore domačega okolja.

V začetku šolskega leta so se tudi najmlajši učenci že naučili in soočili s pravili, povezanimi s preprečevanjem okužb. Predlagamo, da se ob povratku v šole izvede usklajeno delovanje z domačim okoljem (kot npr. dogovor šole s starši pred povratkom v šole). Učitelj naj bo posebej pozoren na dejavnike tveganja za duševno zdravje otrok. Za učence je ključnega pomena neposredna komunikacija učenca z učiteljem, izvajalci dodatne strokovne pomoči in svetovalnimi delavci ter z vrstniki.

Ključna vodila tega pogovora naj bodo: omogočiti učencu dovolj časa za to, **da spregovori o čustvih, skrbih, strahovih ... Pomembno je podajanje relevantnih informacij, ki so prilagojene razvojni stopnji otrok.**

V času povratka v šole tako predlagamo redne jutranje rutine, redna spodbudna sporočila razrednika/učitelja, seznanjanje z informacijami za ustvarjanje občutka predvidljivosti, vaje za umirjanje in čuječnost itd.

Pri načrtovanju dela z učenci je treba upoštevati dejstvo, da so učenci že daljše obdobje izpostavljeni stresu glede epidemije. Otroke je potrebno ponovno uvesti v ukrepe in jih osmisliti. Potrebno je načrtovati čas in dejavnosti za pogovor z učenci. Učenci naj povedo, s kakšnimi občutki in pričakovanji se vračajo v šolske klopi. Ta čas za pogovor naj bo načrtovan in povezan s cilji učnih načrtov. V začetku je treba razmisliti o osmišljanju varnostno-higienskih ukrepov v razredu in s tem z učenci osmisliti vzpostavljanje rutine v razredu (skrb zase in za druge). Posebno pozornost je potrebno posvetiti ustvarjanju pogojev za varno in spodbudno učno okolje, še posebej za ranljivejše skupine otrok. V primeru, da učitelj pri učencih zazna večje stiske (npr. odklanjanje šole, strahovi), naj se poveže s šolsko svetovalno službo in po potrebi s svetovalnimi centri.

4. Pedagoško didaktični vidik

Didaktična priporočila v zvezi z izvajanjem pouka na daljavo so bila šolam posredovana že s predhodnimi priporočili. Priporočamo pa še:

a) Po vrnitvi učencev v šolo izpostavljam naslednje splošne poudarke:

- Učitelj naj v prvi fazi izvajanja pouka v razredih nameni čas **pregledu opravljenega dela na daljavo, preverjanju predznanja in dokazov** (pogovor z učenci). Pri tem naj se učitelj izogne kontroli tega, ali so učenci v času izobraževanja na daljavo opravili vse naloge in zbrali vsa gradiva itd. Preverjanje naj bo namenjeno predvsem ugotavljanju stopnje razumevanja in vrzeli v znanju ter usvojenih veščin v času pouka na daljavo. V tem obdobju naj učitelj poveže obravnavane cilje in vsebine iz časa pred zaprtjem šole z novimi načrtovanimi cilji.
- Prednost naj ima doseganje ciljev in poglobljanje znanj, potrebnih za nadgradnjo v prihodnjih razredih.
- Ko učitelj ugotovi stanje v razredu, naj opravi pregled in spremembo letne priprave. Pri pregledu letne priprave naj bo v ospredju sledenje temeljnemu ciljem. Z realizacijo načrtovanega naj nadaljuje na osnovi informacij, ki jih dobi od učencev. Učitelj naj za izvajanje vzgojno izobraževalnega dela načrtuje cilje, ki jih je mogoče realizirati do konca leta. O tem se na šoli dogovori strokovni aktiv.
- Učitelji naj bodo še posebej občutljivi in usmerjeni na doživljanje občutka varnosti ter na zmanjšanje negotovosti v šolskem okolju, zato naj bo šolski vsakdan jasno strukturiran in predvidljiv.
- Učitelj naj načrtuje tudi čas za socialno-emocionalno učenje in krepitev odnosov v oddelku.
- Pri **načrtovanju** dejavnosti, urnika in obremenitev učencev naj sodelujejo **vsi strokovni delavci** (učitelji TJ, DSP, SS, ostali učitelji), ki poučujejo isto skupino/oddelek učencev v osnovnem in razširjenem programu oz. učitelji, ki poučujejo določen oddelek.
- **Delo učencev naj bo usmerjeno v delo v šoli.** Vse naloge in dejavnosti za utrjevanje in preverjanje doseženih ciljev naj učenci opravijo v šoli.
- V vseh razredih 1. VIO, še posebej 1. razredu, zagotavljamo učencem **delo v kottičkih**, kar omogoči načrtovanje dela na tedenski ravni in medpredmetno povezovanje.
- Pri načrtovanju prostega časa, igre ali samostojnega učenja v diferenciranih skupinah naj šole upoštevajo proste učilnice, ki so na šoli na voljo.
- Učitelj naj poskrbi za ustrezno, učinkovito in dovolj pogosto podajanje povratnih informacij učencem.
- **Razvoj digitalnih zmožnosti in obvladovanje digitalnih veščin** se je izkazalo kot ključno za izvajanje pouka na daljavo, zato je ključnega pomena, da učitelj načrtno in sistematično ter v omejenem obsegu ohrani tudi delo v kanalih in spletnih učilnicah, ki ga je vzpostavil v času pouka na daljavo.
- Učitelj naj upošteva razlike med učenci, zato naj bodo navodila in aktivnosti individualizirani oz. diferencirani za učence različnih zmožnosti. Osnova za individualizirana navodila naj bo preverjeno predznanje in pogovor z učenci o dokazih o učenju, ki so jih prinesli iz pouka na daljavo. Pri delu z učenci s posebnimi potrebami se navodila in prilagoditev izvajajo na podlagi spremenjenih individualnih programov in ob prisotnosti učiteljev dodatne strokovne pomoči.
- Učitelj zagotovi več pomoči za učence, ki niso uspeli usvojiti temeljnih ciljev skozi pouk na daljavo. Pri izvedbi mu lahko pomagajo učitelji, ki sodelujejo pri izvajanju VI procesa v oddelku.
- Učitelj naj učencem omogoči, da znanje izkažejo na raznolike načine, naj zagotovi sprotno, kakovostno (vsebinsko) povratno informacijo in učenca z jasnimi navodili spodbudi, da izdelek izboljša.
- Učitelj naj učence usmeri tudi v dejavnosti, ki so jih učenci izvajali skozi pouk na daljavo in so posredno povezane s šolskim delom in ga neposredno podpirajo (npr. delo v spletni

- učilnici, branje literarnih del, ogled filma, likovno ustvarjanje, ogled glasbenega dogodka, ogled TV oddaj, npr. Izodrom, ipd.). S tem bo zagotovljena povezava s poukom na daljavo.
- Učitelj naj učence izdatno spodbudi k organiziranim, usmerjenim **gibalnim dejavnostim** s poudarkom na gibalni učinkovitosti, varnosti in razumevanju pomena gibanja (vzdržljivost, vaje za telesno držo, poligoni, teki po naravnem okolju ipd.).

5. Načrtovanje in izvajanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti za učence iz ranljivih skupin

Težave, s katerimi se srečujejo učenci priseljenci, Romi in učenci s posebnimi potrebami so v marsičem podobne tistim, s katerimi se srečujejo učenci na sploh v času šolanja na daljavo zaradi epidemije Covid-19.

Tem težavam se pridružujejo še posamezne specifike kot npr.: nepoznavanje ali slabše poznavanje slovenskega jezika, socialna in ekonomska stiska družine, primanjkljaji, ovire oz. motnje idr., zato v nadaljevanju navajamo nekatere ključne poudarke, na katere naj bodo učitelji še posebej pozorni pri delu z ranljivimi skupinami učencev.

Potrebno je preveriti, kateri komunikacijski medij (računalnik, tablica, telefon) je za družino najbolj primeren ter kakšno je znanje uporabe le teh pri starših in učencu. Navodila staršem in učencu morajo biti razumljiva, jasna in sprotne. Razrednik, ŠSD ali drugi strokovni delavec šole si mora vzeti dovolj časa za svetovanje o organizaciji dela in učenja v domačem okolju. Pomembno je, da učencem iz ranljivih skupin in njihovim staršem učitelj nudi potrebno podporo. V zvezi s podporo učencev s posebnimi potrebami smo usmeritve šolam poslali že v mesecu aprilu 2020.

Pri delu z učenci priseljenci učitelj **načrtuje in izvaja prilagoditve** v razredu, v katerega so vključeni učenci priseljenci. Zanje je potrebno skupaj s starši pripraviti t.i. INA (individualni načrt aktivnosti). V začetnem obdobju vključitve v pouk je potrebno nameniti prednost t.i. jeziku razreda oz. funkcionalni rabi jezika (jezik izvajanja pouka, komunikacija z drugimi učenci, dnevna, tedenska rutina, itd). Učencem priseljencem je potrebno zmanjšati obseg snovi, uporabljati krajše stavke, ključne besede posebej označiti, naloge dodatno opremiti s slikovnim gradivom, poskrbeti, da so navodila za delo čim bolj kratka in jasna. Učitelj nujno preveri razumevanje navodil.

Učence priseljence se **postopno in sistematično navaja na vključevanje v novo okolje**. Pogosto jim je potrebno individualno razložiti dano nalogo in stalno preverjati razumevanje navodil. V ta namen učitelj, ki izvaja učno pomoč priseljencem, in učitelji razredniki ter drugi učitelji sodelujejo in skupaj načrtujejo delo z učencem in spremljajo napredek.

Učence priseljence je potrebno **enakovredno vključevati v vse dejavnosti pouka**, čeprav še niso usvojili učnega jezika. Tako imenovana jezikovna kopel prispeva k razvijanju razumevanja jezika.

Začetno učenje slovenščine poteka po učnih načrtih za začetno učenje v 1., 2. in 3. VIO.

V primeru nadaljevanja pouka na daljavo velja ohranjati in izvajati tudi začetno učenje slovenščine.

Za delo z učenci Romi svetujemo, da razrednik in romski pomočnik posebno pozornost namenita predvsem ohranjanju in vzdrževanju stika z družino. Po povratku učencev v šolo učitelj preveri doseganje znanja v času izobraževanja na daljavo, ugotovi primanjkljaje ter načrtuje postopno odpravljanje le-teh.

Pripravili:
Oddelek za OŠ in področna skupina za razredni pouk

Direktor:
dr. Vinko Logaj, l.r.